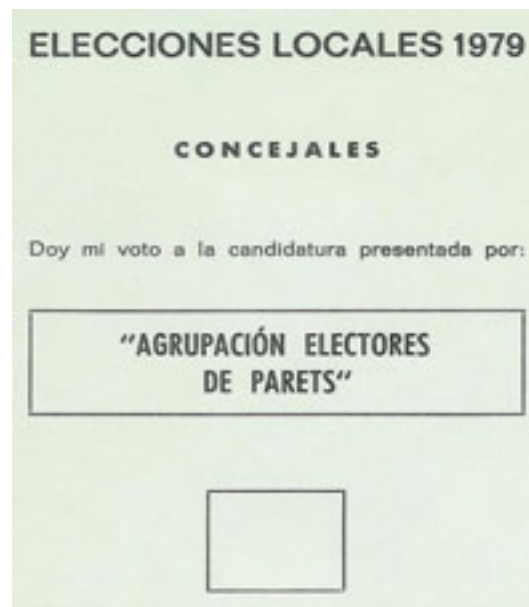
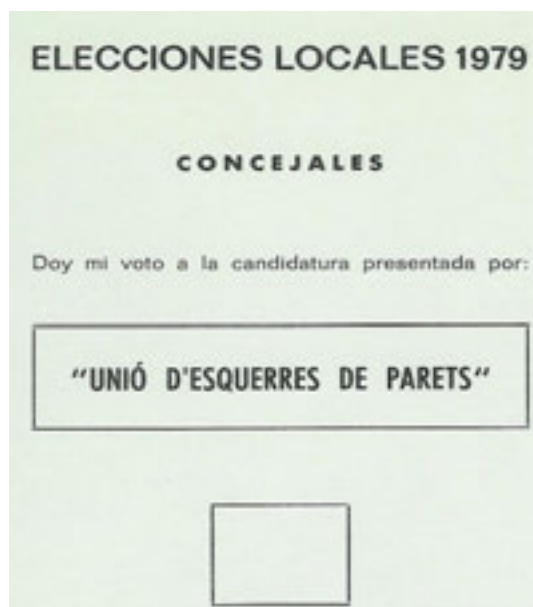
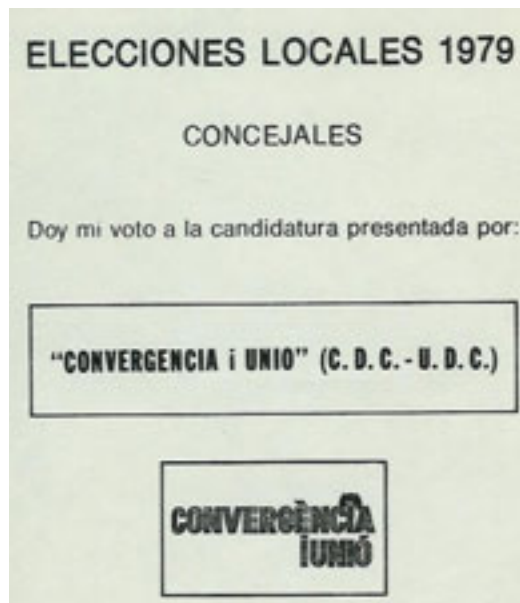
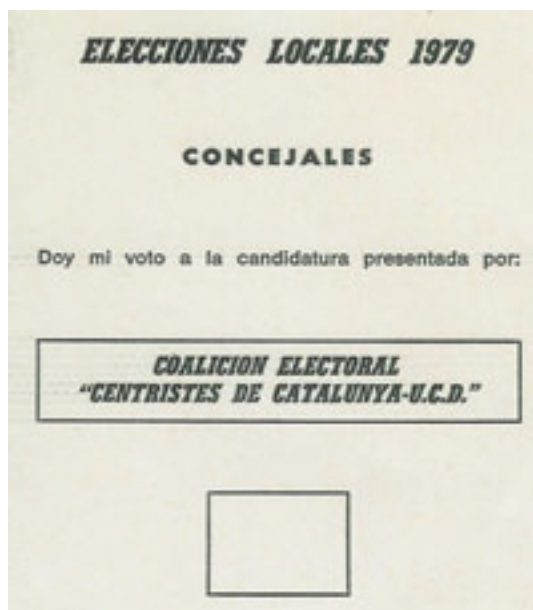

*Descobreix la història
del nostre poble.*

**30 anys d'Ajuntaments
democràtics**

SUMARI

Editorial

1979 Ens creiem el canvi

Eleccions municipals del 1979 per Rosa Martí i Conill

Masia de can Roc per Salvador Isern i Anglada

Els carrers de la Linera per Antoni i Josep Puig i Serra

30 anys de la ciclistada: 9 d'abril de 1978. La comissió per la defensa de Gallecs per Rosa Martí i Conill

Biblioteca SOL per Joan Volart i Bellavista

Entrevista a Vicenç Ramon Naqui per Joan Volart i Bellavista

Ressenya literària

- "Els noms populars de núvols, boires i vents del Vallès Oriental " d'Albert Manent i Joan Cervera

- "De la Fosca al desvetllament. El front Nacional de Catalunya a la dècada dels anys cinquanta" per l'autor : Roger Prims i Vila.

RACÓ POÈTIC:

- "Himne de Gallecs" per Jaume Arnella i Mariona Castellar

- "Paretans populars" per Jaume Anfruns

Editat per: Centre d'Estudis Locals PARIETES

Número d'inscripció: 31584/1

Data d'inscripció: 31/01/2006

Redactors: Josep Comas, Anna Esteve, Marta Garcia, Rosa Martí, Roger Prims, Antoni Puig, Josep Puig, Joan Volart.

Col.laboradors: Jaume Anfruns, Salvador Isern i Anglada.

Correctora lingüística: Maria Antònia Fité

Logotip: Lluís Miras

Composició i Muntatge: Esteve Conill i Ferran Vidal

Adreça de contacte: parietes@gmail.com

Dipòsit Legal:

ISSN: 2013-1763

Impressió:

Amb el suport de:

INSTITUT RAMON MUNTANER
Fundació privada dels Centres d'Estudis de Parla Catalana

Porta de l'Església de Parets, cap al 1920/1925
Fotografia: F. Alsina

Cor el Jardí davant de can Tiet, cap al 1965

Aquest any fa 30 anys de la primavera del 79. El 3 d'abril de 1979, a tot l'Estat Espanyol es varen celebrar les primeres eleccions democràtiques després de la dictadura franquista. Feia 3 anys i mig que el dictador havia mort i estàvem vivint tot un procés de transició d'un estat opressor, on no es podia exercir cap dret democràtic i les llibertats més elementals estaven coartades, a un estat de dret. Els ciutadans ja havíem participat en dues eleccions al parlament espanyol, les del juny de 1977 i les que es convocaren després d'aprovar-se la nova Constitució Espanyola, votada en Referèndum popular l'any 1978; aquestes darreres foren alguns mesos abans de les municipals. Aquell era el moment de participar en un projecte engrescador on hi havia moltes coses per canviar i estrenar-se en la participació ciutadana. A moltes persones, joves i no tan joves, que havien treballat en diferents àmbits de la vida associativa del nostre poble se'ls obrien les portes per treballar en els ajuntaments democràtics. Si hom mira les llistes de candidats a regidors hi veurà molts ciutadans que abans havien estat treballant altruïstament en algunes entitats del poble o bé en moviments sindicals, és a dir gent compromesa i amb esperit de servei.

Aquella primavera va esclatar l'eufòria popular amb el triomf de les esquerres i les forces democràtiques i progressistes a la majoria de pobles de Catalunya, tots els moviments i partits que havien format part de l'oposició durant la llarga dictadura franquista. A Parets els comicis estaven encapçalats per quatre llistes: CC-UCD, CiU, Unió d'Esquerres i Agrupació d'Electors Independents. La candidatura més votada fou la Unió d'Esquerres. Va obtenir 6 regidors i fou l'abstenció de CiU qui va fer que la llista amb més vots a les urnes fos la que obtingués l'alcaldia.

Les ganes de fer coses des de l'Ajuntament i també per parts dels seus veïns es mostraven en cada iniciativa que es proposava, moltes d'elles eren els propis convilatants que demanaven als nous representants que s'en-

geguessin projectes participatius. Una de les primeres propostes partia d'un grup de joves que varen demanar a les noves autoritats municipals d'organitzar per primera vegada una Festa Major popular. Calia crear una Comissió de Festes. Atès que Parets té dos nuclis molt importants de població: el Casc Antic i l'Eixample, se'n crearen dues i es varen organitzar dues grans festes, la de l'Eixample per Sant Jaume, i la del poble el primer cap de setmana d'agost. La participació, la gatzara i la gresca foren els elements més destacats d'aquells quatre dies de festa grossa.

Una altra de les iniciatives on el compromís de la ciutadana també hi va ser molt present, fou en el canvi del nomenclator dels carrers de Parets. Un equip de persones interessades a esborrar del nostre poble noms de personalitats franquistes i catalanitzar el nom dels nostres carrers varen treballar amb els regidors i l'alcaldia, amb més o menys bon criteri, per tal de dur a terme aquella campanya iniciada a Parets, uns anys abans, en el marc del Congrés de Cultura Catalana i dins l'àmbit "El català al carrer". En aquest punt cal dir que durant els antics ajuntaments de la dictadura també es va dur un canvi de nomenclator urbà, principalment a l'Eixample, quan el consistori fou presidit per en Joaquim Isern i Fabra, un erudit que va canviar els rètols amb criteris històrics i no relacionats amb l'etapa que manava el partit unificat de la *Falange Española y de la JONS*.

Parets estava, com molts pobles i viles de Catalunya, mancada de molts serveis. La llei de règim local anterior donava molt poc marge de maniobra als antics gestors dels municipis i això comportava que els ciutadans no poguessin gaudir d'uns serveis bàsics. Els primers Ajuntaments van haver de treballar de valent per tal de fer realitat allò que els nous temps demanaven i la ciutadana es mereixia.

Des de la redacció de Pàries ens congratulem i ens afegim a la celebració d'aquests trenta anys d'ajuntaments democràtics.

1979 Ens creïem el canvi

El 1979 algunes érem joves, dones i d'esquerres, amb la força que dóna veure que un règim s'ensorra, que el moment que ens brinda la història és irrepetible i podem construir quelcom nou que hem somiat.

La il·lusió i l'atreviment va fer que emprenguéssim una aventura que teníem al cap amb projectes imparables. Érem joves però no inconscients, veníem d'entre d'altres orígens, del Congrés de Cultura Catalana, de la lluita per Gallecs, d'una universitat lliure, rebel i socialment educadora,

casos, treballar en una cadena d'una fàbrica, i casar-se al més aviat possible per criar "españolitos", a fi de perpetuar l'espècie. Calia treballar a casa, criar fills i tot això gratis, com les nostres mares, és a dir sense que el treball domèstic fos valorat econòmicament parlant dins el Producte Interior Brut, el PIB. Llesta la Pilar, estava al servei del patriarcat.

En aquest marc no tenir com a primera prioritat casar-se, era pràcticament anar contra el sistema, i voler accedir al govern local era com a mínim atrevit, però engrescador,

Durant els meus anys d'universitat, del 70 al 75, és a dir els últims que va viure el dictador, vaig adquirir una gran consciència del que volia i del que no volia.

Volia una formació universitària, tenir una feina i adquirir coneixements per ser lliure intel·lectualment i econòmicament. Per a una dona de poble dels anys 70 no era fàcil, perquè "el destino en lo universal" pregonat per la Pilar Primo de Rivera era, en el millor dels

suposava intentar fer fora els cacics-homes que seien en cadires que consideraven seves perquè els havia nomenat el Governador Civil.

Sabíem molt bé que accedir a un càrrec públic volia dir compromís ètic cap endins personalment parlant i cap enfora envers els altres. Creïem en l'oportunitat històrica, somiàvem aconseguir i demostrar que les coses es podien fer de forma diferent i millor.

El 1979 ser d'esquerres era un perfil marcat, perquè davant teníem una dreta caduca, el contrast era evident sabíem el que volíem, com ho volíem i que no tenia res a veure amb el franquisme.

ció. S'havia de tenir coratge per empassar-se aquests i altres gripaus sense defallir, però sabíem que millorar la vida de tots, i en especial de les dones, era fer escoles bressol, que millorar la cultura era fer biblioteques i esco-

La convicció va ser un arma important per aconseguir el canvi, ens ho creíem i practicàvem. Estava al nostre abast canviar les coses, un dels nostres lemes era "joventut i seny al poder".

Al Vallès, el 1979 es va donar, i no en va, un pòquer d'alcaldeses que van marcar època, la Teresa Rosell i la Núria Albó, de mitjana edat, i l'Anna Bosch i jo mateixa, joves. Alguns homes, pocs, però n'hi havia, que no podien empassar-se la saliva en veure manar dones, gaudien llegint i escrivint rodolins que ens va fer un aprenent de poeta, que no passarà pas a la història de la literatura, en canvi sí que hi passarà la Núria Albó. Ens va dedicar coses tan amables com "un poble manat per dones fa olor de pixum a totes hores". Quina barra, quin masclisme, quina intimidat-

les de música, que reduir les desigualtats socials era fer un bon urbanisme, no fer només ajudes proteccionistes, havíem de fer espais que permetessin la socialització, havíem de civilitzar la funció pública, entre moltes altres coses que teníem al cap i al cor.

Ho vam fer i vam passar amb bona nota, sense nostàlgia, però ho recordo com una de les etapes més engrescadores de la meua vida.

Rosa Martí i Conill

Alcadessa de Parets del Vallès (1979-1990)

Eleccions municipals del 1979

Les eleccions municipals del 3 d'abril del 1979 van representar un canvi substancial en la vida de tots els municipis. Els últims Ajuntaments franquistes eren relíquies institucionals que no s'aguantaven per enlloc.

En el nostre poble l'últim alcalde franquista es va presentar a les eleccions, tot creient que el lloc d'alcalde li pertanyia, davant d'aquest fet les forces d'esquerra no teníem altra possibilitat que unir-nos si volíem guanyar.

Guardo encara una llibreta amb les reunions preparatòries de tot el que van ser les diferents trobades que vàrem realitzar.

A Parets el PSUC era el partit amb més implantació, el PSC i CiU menys significats i després hi havia un grup de persones al voltant del Centre Excursionista de Parets (CEP), del Congrés de Cultura Catalana i de la

Comissió per a la Defensa de Gallecs que érem força actius.

Ens vàrem trobar els independents, el PSUC, CCOO, persones vinculades al PSC i també a l'UGT. Vàrem fer moltes reunions fins arribar a decidir que ens havíem d'unir si volíem guanyar i vam fer una única llista, no sense tensions perquè tots érem novells, no ens coneixíem del tot, el moment era d'una gran ebullició i també d'incertesa, per què no dir-ho; la por a la política encara planava per tot arreu.

Vàrem parlar amb algunes persones per encapçalar la llista, en especial fills de les persones que havien estat a l'Ajuntament en l'època de la República, però varen declinar la nostra proposta. El moment era delicat i molta gent no es volia comprometre perquè encara es pensava que fer "política" era una cosa dolenta.

Arribà el dia de presentar la llista a la Junta Electoral s'acabava el termini i no teníem cap de llista. Sense haver-ho pensat em vaig trobar encapçalant la candidatura de la Unió d'Esquerreres de Parets.

Tinguérem sort de ser un grup de persones heterogènies amb molta il·lusió, molta ètica i moltes ganes de fer coses, que sabíem que es podien fer i es podien fer bé per millorar les condicions de tots.

Varen ser fonamentals persones com en Lluís Miras que es va encarregar del disseny i dels logotips, que van sortir preciosos. La M. Àngels Recasens ens va ajudar fent uns murals que fins fa poc encara es podien veure en alguns indrets del nostre poble, tota una artista. Persones amb una gran integritat com en Manel Babot i en Lluís Crespo ens van encoratjar tothora.

Finalment a Parets es presentaren quatre llistes: Unió d'Esquerreres de Parets (cap de llista Rosa Martí), Agrupación Electores de

CONVERGÈNCIA I UNIÓ

CARTA OBERTA A TOTS ELS CIUTADANS DE PARETS DEL VALLES

Nosaltres, els homes que posem la llista per a les municipals de CONVERGÈNCIA I UNIÓ, ens adreçem a tot el poble de Parets, per a ratificar com a membres d'un partit nacionalista que des de sempre han lluitat i treballat per la democràcia i per Catalunya, i per els que hi viuen i treballen.

Per això doncs, la nostra candidatura que és del poble, al servei del poble, per arreglar el poble, vol allunyar els reductes dictatorials i autocràtics que fins ara han dirigit l'Ajuntament, fent-ho que solament estigués al servei d'una minoria.

Així doncs, nosaltres..., volem l'Ajuntament plenament democràtic, català, polític, descentralitzat i completament al servei de tots el poble.

AQUESTS SÓN ELS NOSTRES HOMES:

AMANDO MESEGUER I TORELLÓ. — Sóc nat a Barcelona, tinc 47. Petit Industrial. Sóc de C.D.C.

Em presento com a cap d'aquesta llista, per creure que sóc un home de poble que vol servir al poble, per això crec en els homes que viuen i treballen a Parets i a la vegada a Catalunya, siguin d'on siguin, és per això que els vull defensar. Encara que petit industrial, la meua experiència no m'és donada pels estudis, sinó per la vida.

JAUME ANFRUNS I PALAU. — Sóc nat a Parets, tinc 41 anys. Pastisser. Dirigent de Comarca Deportiva. Sóc de C.D.C.

Em presento a les eleccions, perquè molts ciutadans m'ho han demanat. Perquè crec que degut al meu historial esportiu, puc desenvolupar plenament una conselleria d'esport, ja que vaig fundar el Balonmà, iniciar les gestions per construir el Pavelló Esportiu, sóc fundador del C.E.P., durant quatre anys secretari del Club Ciclista Parets i actualment President del F.C. Parets. També em presento, perquè durant dos anys vaig ésser tinent d'Alcalde, elegit aleshores pel «tercio sindical», dimintint per no estar d'acord a una política que estava al servei dels interessos d'uns pocs. Ara crec que puc fer un servei al poble.

ALBERT SERRA I PIQUER. — Sóc nat a Parets, tinc 35 anys. Aparellador, he sigut professor de l'Escola d'Arquitectura Tècnica de Barcelona de 1968 al 1978.

Em presento com a independent a aquesta llista, perquè crec que pel fet de treballar com a tècnic municipal durant varis anys, he viscut de molt a prop la problemàtica urbanística del nostre poble i he pogut comprovar que la política que s'ha portat no ha sigut la més adequada per aconseguir un millorament del poble, sinó tot el contrari, afavorint solament a uns quants, mentre la majoria no se la tenia en compte. Crec que els meus coneixements poden servir per aconseguir un Ajuntament just i democràtic.

CARTA ABIERTA A TODOS LOS CIUDADANOS DE PARETS DEL VALLES

Nosotros, los hombres que componemos la lista para las municipales de CONVERGÈNCIA I UNIÓ, nos dirigimos a todo el pueblo de Parets, para ratificar como miembros de un partido nacionalista que desde siempre han luchado y trabajado para la democracia y para Catalunya, y por los que la habitan y trabajan.

Entonces nuestra candidatura que es del pueblo, al servicio del pueblo, para arreglar el pueblo, quiere alejar los reductos dictatoriales y autocráticos que hasta ahora han dirigido el Ayuntamiento, haciendo que estuviese solamente al servicio de una minoría.

Por esto, nosotros..., queremos el Ayuntamiento totalmente democrático, catalán, político, descentralizado y completamente de todo el pueblo.

ESTOS SON NUESTROS HOMEBRES:

AMANDO MESEGUER TORELLÓ. — Nacido en Barcelona de 47 años. Pequeño Industrial. Soy de C. D. C.

Me presento como cabeza de esta lista, por creer que soy un hombre de pueblo, que quiere servir al pueblo, por esto creo en los hombres que viven y trabajan en Parets y a la vez a Catalunya, sean de donde sean es por esto que quiero defenderlos. Aunque pequeño Industrial, mi experiencia no me ha sido dado por los estudios, sino por la vida.

JAIME ANFRUNS PALAU. — Nacido en Parets, de 41 años. Pastelero. Dirigente de Comarca Deportiva. Soy de C. D. C.

Me presento a las elecciones, porque muchos ciudadanos me lo han pedido. Porque creo que debido a mi historial deportivo puedo desenvolver plenamente una Conselleria de Deportes, ya que fui fundador del Balonmà, iniciar las gestiones para construir el pabellón deportivo, soy fundador del C.E.P., durante cuatro años secretario del Club Ciclista Parets, y, actualmente Presidente del F.C. Parets. También me presento, porque durante dos años fui tiente de Alcalde, elegido entonces, por el «tercio sindical», dimitiendo, por no estar de acuerdo con una política que estaba al servicio de los intereses de unos pocos.

Ahora creo que puedo hacer un servicio al pueblo.

ALBERTO SERRA PIQUER. — Nacido en Parets, tengo 35 años. Aparellador, he sido profesor de la Escuela de Arquitectura Técnica de Barcelona de 1968 al 1978.

Me presento como independiente en esta lista, porque creo que el hecho de trabajar como técnico municipal durante varios años, he vivido de muy cerca la problemática urbanística de nuestro pueblo y he podido comprobar que la política que se ha llevado no ha sido la más adecuada para conseguir un mejoramiento del pueblo, sino todo lo contrario, favoreciendo solamente a unos cuantos, mientras a la mayoría no se los tenía en cuenta. Creo que mis conocimientos pueden servir para conseguir un Ayuntamiento justo y democrático.

Parets (Mateo Grau), Convergència i Unió (Amando Meseguer) i Centristes de Catalunya - UCD (Josep Pey).

Durant la campanya la revista Tenes va convocar una roda de premsa el 23 de març en unes dependències del Club de Futbol Parets. Moderaven en Miquel Ramon i en Benjamí Mulà. Va ser espectacular, va ser titllada d'embarbussada pel diari Avui. Hi havia corresponsals de La Vanguardia, l'Avui, el Mundo Diario, va despertar expectació tant en els mitjans informatius com entre els electors. La gent d'Unió d'Esquerres ens varem divertir molt veient com es desenvolupava.

Durant la campanya l'encara alcalde franquista ens intimidava seguint-nos a les nits

quan sortíem a penjar cartells o bé fent-nos vigilar per la policia local per saber on i quan ens reuníem.

Però el canvi arribà i el resultat de les eleccions fou el següent:

Partits	Vots	Regidors
Unió d'Esquerres de Parets	1600	6
Agrupación Electores de Parets.....	1452	6
Convergència i Unió.....	522	1
Centristes de Catalunya-UCD.....	286	0

La participació va ser molt alta, del 72,60 % i el poble, intel·ligent, va confiar en nosaltres que, malgrat la nostra joventut i inexperiència, representàvem el canvi.

El resultat, però va fer que malgrat que Unió d'Esquerres era la llista més votada i teníem 6 regidors, no s'havia aconseguit la majoria absoluta i per tant no se sabia qui seria l'alcalde.

Des del dia de les eleccions fins al dia de l'elecció d'alcalde les trobades per arribar a acords van ser moltes. Estàvem 6 a 6 i desempatava l'Amando Meseguer de CiU. Va rebre moltes pressions de tots costats, però val a dir que els membres locals de CiU volien des del començament, que nosaltres tinguéssim l'alcaldia, no estaven pas a favor de donar l'alcaldia a un franquista, però van haver de lluitar perquè des d'altres instàncies de CiU no veien les coses com ho veien els representants locals.

Finalment arribà el dia de l'elecció d'alcalde i ningú sabia com aniria perquè un acord explícit amb CiU no existia. Finalment la votació va donar com a resultat 6 vots per Rosa Martí, 6 vots per Mateo Grau i una abstenció. Com que nosaltres érem la llista més votada vàrem tenir l'alcaldia.

Érem un equip de 7 persones, varem integrar l'Amando Meseguer que va ser un bon regidor perquè estimava la vida local.

L'Adrià Bueno era el veterà, el que tenia més experiència política forjada a la clandestinitat, aportava una visió de les coses profunda; en Josep Antoni Olivares era el sindicalista, molt intel·ligent, poques paraules i anar per concretar fets; l'Antoni Dalmau aportava una gran serenitat i reflexió al grup s'encarregava d'urbanisme, era el més jove però el més assenyat; en Quim Esteve dominava les relacions amb les entitats, tenia una gran experiència del CEP i no acabava mai la paciència; en Fernández Landin, una de les persones més servicials que he conegut, era tot *entrega*, patia sempre davant qualsevol reivindicació, no parava fins trobar la solució i sobretot vetllava perquè fos justa.

Ens vam entendre molt bé, fèiem un equip del tot cohesionat, vam treballar molt, ens donàvem suport mútuament, cada un en la seva àrea va fer moltes coses. El nostre principal objectiu era portar a terme projectes que tinguessin una gran projecció social. Crec que ho vàrem aconseguir malgrat que els recursos econòmics éren molt pocs.

En aquells temps no hi havia alliberats a sous de directius com hi ara malgrat que l'equip de govern érem uns bons professionals, cada un en el nostre camp, ens vàrem sacrificar econòmicament, professionalment i voluntàriament; era el que volíem, demostrar que podíem governar i fer-ho molt bé. Cap de nosaltres anava a buscar a l'Ajuntament un lloc de treball i teníem clar que el lloc que ocupàvem era absolutament temporal.

Governar no va ser pas fàcil, tinguérem entrebancs perquè la dreta franquista va intentar reiterades vegades intimidar-nos. Una d'aquesta ocasions va ser una convocatòria d'un acte al Pavelló municipal que va convocar l'exalcalde franquista pensant que nosaltres no acceptàriem, però vàrem acceptar i va ser ell que no va comparèixer.

Que ho férem bé ho demostra que amb posterioritat el poble va renovar-nos la seva confiança i amb el pas del temps els fets canten. Els qui el 1979 vam ajudar d'una manera o altra a tornar els Ajuntaments al poble ens sentim orgullosos d'haver pogut viure aquell moment històric.

Rosa Martí i Conill

Alcaldessa de Parets del Vallès del 1979-1990.

Masia de can Roc

Sempre que parlem de les masies de Parets del Vallès, tots pensem en les que formen part del catàleg històric i artístic, com la torre de Malla, la torre de Cellers, la Marineta, can Moragas, can Guasch, can Romeu i can Serra, però en tenim altres de més noves que també han tingut el seu moment d'esplendor per la seva ubicació dintre de l'Eixample. Avui parlarem de la masia de can Roc.

Aquesta masia es va fer en dues etapes: la primera, l'any 1924, en què es va edificar la planta baixa, i la segona, dos anys més tard, quan es va completar amb el pis de dalt. És una masia típica, d'estructura sòlida. La planta baixa es dedicava al bestiar i a magatzem, i la superior era per a les persones.

Els propietaris eren el senyor Josep Brunat Azcona i la seva dona, Rosa Castell Pascual. Eren veïns de Montmeló, de l'Hostal del Trenc, que és a dins del terme de Parets, però que pertany a Montmeló de "vius i morts"(des del bateig fins a l'enterrament). Tot i que la casa és a prop de la via del tren, el seu nom no s'ha de relacionar amb aquest fet.

Carrer Berenguer, any 1960 al fons la Masia de can Roc, darrera, al fons, Montserrat

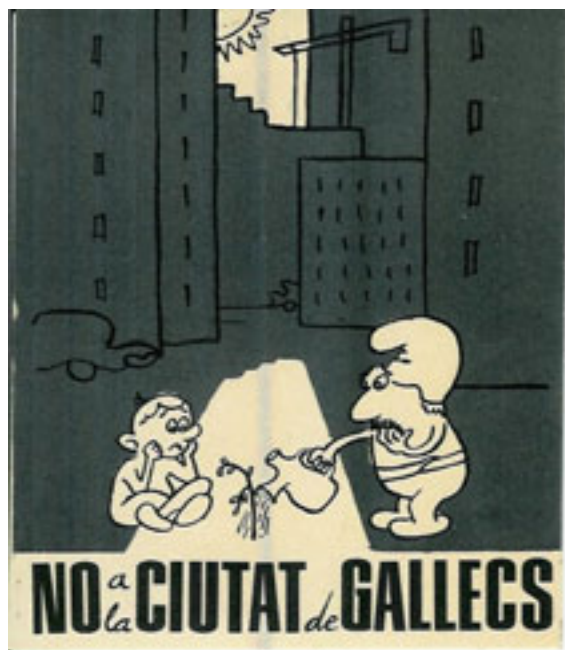

Rosa Castell Pascual era filla del carrer Major de Parets del Vallès.

El nom de Can Roc ve donat pel pare de Josep Brunat, que tenia una botiga a Granollers, al carrer Sant Roc.

Salvador Isern i Anglada

1978

Ciclistada a Gallecs

Els carrers de la Linera

EL SEGON I TERCER CARRER QUE ES CONSTRUÏREN FOREN ELS DE SANTA IRENE I SANT JOSEP

Com a continuació del treball de recerca de la Linera, passem a descriure els carrers de la fàbrica, el de Sta. Irene i el de Sant Josep, dins el context de la **Colònia Industrial Urbana** de Parets.

Davant del progressiu engrandiment de la indústria, va sorgir la necessitat de disposar de més vivendes per als treballadors/res. L'empresa de D. Antoni Feliu i Peix, va adquirir al Sr. Josep Esteva i Castells un terreny annex a la fàbrica, per ampliar la **Colònia Industrial Urbana**.

El creixement urbanístic de la població es produí en un període de temps relativament curt. Entre 1876 i 1919 (en 43 anys) es construïren 73 cases (27 al c/ Antoni Feliu, 28 al c/ Sta. Irene i 18 al c/ St. Josep.) El nucli urbà del casc antic s'estengué per un espai de terra sense edificar, situat entre els límits dels carrers de Sant Esteve a ponent, Sant Antoni al sud, Ponent al nord, i amb terrenys de la fàbrica a l'est.

En aquest lloc ubicaren dos carrers nous, el de Santa Irene amb 28 vivendes i el de St. Josep amb 18 (amb els anys serien 28). Eren cases de cos o unifamiliars adossades entre mitgeres, i seguien el mateix model que les construïdes al c/ Antoni Feliu.

Es dissenyaren quatre grups rectangulars amb carrers llargs i estrets, molt similars a les edificacions existents en el mateix nucli urbà del casc antic. En dos d'aquests grups els patis es toquen, només els separa una paret de pedra de riu de 35 cm. de gruix.

Els dos carrers es construïren en filera de 14 vivendes a un costat i 14 a l'altre. Cada grup té 61'50 m. de llargada i 5'80 m. d'amplada de carrer, tots els habitatges estaven perfectament arrencats i estructurats dins de la

trama urbana.

El c/ de Santa Irene fou el primer que es va construir. L'Ajuntament el retolà el 23 de juliol de 1905, a continuació es va edificar el c/ de St. Josep, retolat el 25 de Setembre de 1910, aquests noms són de la família Feliu.

Tots els habitatges pràcticament tenen les mateixes mides 4' 25 m. d'ample x 12 m. de llargada, i el pati 4'25 m. x 6 m. La superfície coberta, és de 51 m². en la planta baixa i 51 m². en el pis superior, més 25'50 m². de pati, el que ens dóna un total de 127'50 m². construïts.

Pel que fa al servei de llum elèctric no existia (s'havien d'il·luminar amb llums de carbur), l'electricitat va arribar a Parets el 1913 (vegeu: *Parets 904-2004 Un poble, una parròquia*) En aquests dos carrers, les entrades a las cases estan situades a mà esquerra.

LES CASES DE COS

En la realització d'aquests carrers, es seguí el mateix model de cases de cos que al c/ Antoni Feliu. (vegeu: Butlletí núm. 1) Veiem que seguien el mateix patró de construcció, com a la Colònia Industrial que tenien els seus familiars, els Srs. Serra-Feliu a L'Ametlla de Merola, al Berguedà.

LA VOLTA CATALANA I LA PEDRA DE RIU

Pel que fa a la construcció amb volta catalana i us de pedra de riu, és el mateix tipus que s'adoptà en el c/ Antoni Feliu.

Tots els habitatges consten de planta baixa, pis i pati, així com la distribució dels elements interiors de les vivendes era exactament igual que al primer carrer que es va construir. (vegeu: Butlletí núm. 1)

DIFERÈNCIES EN RELACIÓ AL CARRER ANTONI FELIU

No obstant trobem una diferència, en relació amb els pous d'aigua per al consum humà i el safareig; en aquests carrers no en tenen. L'empresa hagué de construir una font

(tipus petxina).

LES FONTS D'AIGUA I ELS SAFAREIGS

També s'obrí una altra font d'aigua potable al final del carrer Antoni Feliu, ja que l'aigua dels pous de les cases no era molt bona per

Font d'aigua potable al final del carrer Antoni Feliu

d'aigua potable i un safareig comunitari al final del carrer de Sant Josep, anomenat (de sota el plataner) per tal de cobrir les necessitats dels habitants de les cases de la fàbrica. Una altra variació en quant a la llargada dels patis que són de 6 metres.

Totes les cases tenen les bigues de la teulada de fusta de "melis" excepte 6 que les tenen de ciment armat al c/ de Sant Josep (del núm. 18 al 28).

En aquests carrers la volta catalana és de mig punt des de l'entrada fins al pati, mentre que al c/ Antoni Feliu la volta és igual excepte la de la cuina-menjador que es de quatre puntes

veure. L'empresa va construir dos safareigs més en terrenys de la seva propietat, un anomenat d'en "Marcó" (al camp de les peces), i un altre anomenat d'en "Pardalero" perquè estava al costat d'aquesta masia. Tots s'abastien de l'aigua de la fàbrica, així com els horts dels treballadors/res. L'aigua dels safareigs es canviava cada dos o tres dies.

ELS HORTS DELS TREBALLADORS/RES

La situació econòmica dels treballadors/res de la fàbrica era bastant minsa fins i tot treballant de dilluns a dissabte com en la majoria de colònies tèxtils.

PROCEDENCIA DELS TREBALLADORS/RES DE LA FABRICA

ORIGEN DE LES NOVES FAMILIES

POBLE	COMARCA	PAÍS	
Vilassar de Dalt	Maresme	Catalunya	
Argentona			
L' Ametlla de Merola			Berguedà
Sant Martí de Sesgueioles			Anoia
Bellver de Cerdanya			Cerdanya
Manlleu	Osona		
Prats de Lluçanés			
Sant Martí de Centelles			
Santa Eulalia de Riuprimer			
Vic			
Caldes de Montbui	Vallès Oriental		
Canovelles			
Lliçà de Munt			
Lliçà de Vall			
Llinars del Vallès			
Montmeló			
Montornès del Vallès			
Montseny			
Tagamanent			
Aragó		Espanya	
Andalusia			

Del que cobraven cada setmana (la setmanada) aproximadament les $\frac{3}{4}$ parts se les emportava l'alimentació, una alimentació pobre i poc variada, es menjava principalment vianda (patates bullides amb mongetes seques i per tall, cansalada) pa, vi i per postres fruits secs del temps i fruita. També es menjava pa amb vi i sucre o bé pa amb oli i sucre, gràcies a que Parets era un poble agrícola hi havia molta vinya, i arbres fruiters com ametllers, avellaners, nogueres, presseguers, pomers, pereres, albercoquers etc. Sortosament el lloguer de les cases era molt reduït.

Per suplir les mancances del menjar, l'empresa va posar a disposició dels treballadors/res uns trossets de terreny anomenats (els horts) per conrear patates, tomàquets, cebes, alls, enciams, escaroles, mongetes seques, mongeta tendra, faves etc., tot regat

amb l'aigua de la fàbrica, també criaven a casa, conills, gallines (eren per a la Festa Major i per a Nadal principalment). Segons fonts orals consultades, l'empresa cedia gratuïtament els horts als treballadors/res.

SERVEIS DE L'EMPRESA

L'any 1912 l'empresa va decidir ampliar les seves prestacions amb l'establiment d'un economat (Cooperativa de consum "La Progresiva") botiga de comestibles, ubicada en una casa de la seva propietat al núm. 19 del carrer Antoni Feliu.

Els socis fundadors eren principalment treballadors de la fàbrica: en Xiol, encarregat del blanqueig, en Bija, de l'aprest, en Pasquet, de la manyeria, en Ton Prats, del ram tèxtil. El primer president va ser el Sr. Rossend Basart

i Filvà (vegeu: llibre Estudis Locals núm.4)

Observem que els caps de família procedeixen principalment de Vilassar de Dalt, que és on tenien la fàbrica originària els Feliu, i tanmateix són treballadors/res molt experimentats en el camp del tèxtil.

Hem de tenir en compte que els nous habitants de la **Colònia Industrial Urbana**, no

per tal d'aportar mà d'obra a la fàbrica.

El que predominava a la **Colònia Industrial Urbana** a finals del segle XIX i principis del segle XX eren famílies troncales, és a dir, Són famílies troncales les que viuen sota un mateix sostre: els avis, els pares i els néts. Les famílies nuclears són les que viuen sota un mateix sostre: la parella i els fills.

Vista del Carrer Sant Josep

tenien cap lligam amb la gent de Parets, ja que eren un nou tipus de ciutadans catalogats com treballadors/res industrials instal·lats dins d'un espai majoritàriament agrícola i ramader, però amb els anys es varen anar integrant en el poble, degut a que es casaren amb gent del nostre municipi.

Es produí una immigració tant des de l'interior de Catalunya com de fora: Aragó, Andalusia, etc. Les famílies que llogava l'empresa procurava que fossin nombroses

LES VIVENDES I ELS CONTRACTES DE LLOGUER

Els lloguers que es pagaven de les vivendes anaven de 2 a 10 Ptes/mes (entre 1878 i 1919) Les vivendes s'atorgaven segons la categoria dels treballadors/res, que tenien dins l'empresa.

El fet de garantir vivenda i serveis als treballadors/res, creava un lligam sentimental d'aquests amb l'empresa, fent més forta la

relació amo-treballador, i garantint uns obrers/res més lleials i submissos, i evitant en certa manera la conflictivitat laboral que s'havia produït anys enrere a Vilassar de Dalt.

guer, i ho varen acceptar immediatament.

El manteniment dels habitatges era gratuït, ja que anava a càrrec de l'empresa i el feia el personal de la fàbrica, paletes, fusters, lampistes, electricistes, manyans, etc. El contracte

Vista del Carrer Santa Irene

Aquest lligam perpetuava en certa manera els treballadors/res als seus llocs de treball per a tota la vida, **(hi havia treballadors/res que haurien donat la seva vida per l'amo de la fàbrica, pel fet d'haver-los donat feina i casa)** i assegurava la mà d'obra, ja que els fills i filles quan arribaven a l'edat laboral, ja entraven a treballar a la fàbrica.

L'amo de la fàbrica D. Antoni Feliu i Peix havia portat famílies del Montseny, i d'altres pobles de la rodalia, hi ha una anècdota: **anant a caçar als boscos del Montseny va trobar una família molt pobre, a la qual li va dir si volia anar a treballar a la fàbrica de Parets, i que al mateix temps els hi oferiria una casa per viure, a canvi d'un petit llo-**

de lloguer s'extingia, sempre i quan el titular deixava de treballar a la fàbrica; el termini per abandonar l'habitatge era d'un mes.

LES TERTULIES ALS CARRERS

Durant les nits d'estiu, i degut a la calor que feia dins les cases, eren freqüents les tertúlies al carrer: els veïns treien les cadires i les dones repassaven la roba, triaven la verdura, canviaven impressions i també era costum sopar al carrer.

Els carrers eren espais d'oci i esbarjo tant per a grans com per a petits, així es creava un clima de germanor que encara perdura entre molts veïns. Els carrers de la fàbrica sempre

han estat nets i polits, ja que el veïnat s'ha encarregat de mantenir-los cuidats i escombrats. Aquest fet actualment encara es conserva.

ELS NEGOCIS EN LES CASES DELS CARRERS

Hem trobat en la Contribució Industrial (Arxiu Municipal) que en els carrers de la fàbrica hi havia diferents negocis.

Al carrer Antoni Feliu hi havia hagut:

1912.- al núm. 19, La Cooperativa de consum

Casa núm. 10 del carrer Santa Irene

"La Progresiva" (Abaceria)

1914.- al núm. 1 Farmàcia a nom d'Alejandro Brufant

1924.- al núm. 3 Confecciones a nom de José Ramón Argemí

1950.- al núm. 3 Bodegón y Alpargateria a nom de José Francás

Al carrer Sant Josep hi trobem:

1950.- al núm. 2-4 Médico de asistencia pública domiciliaria D. Antonio Caballero Muñoz.

Al carrer Santa Irene hi havia, segons fonts orals consultades:

.- al núm. 5 Francesca Sineu (ca la Manyana) hi venia de tot, sidral, etc. (veure: llibre Estudis Locals núm. 4)

.- al núm. 11 Rocabert (peixateria)

.- al núm. 21 Fèlix (venien vins)

.- al núm. 22 Pere i Joan Torner (arreglaven sabates)

Antoni i Josep Puig i Serra
Extreballadors de La Linera

NOTA: Molta informació d'aquest article, prové de fonts orals d'antics treballadors de la fàbrica.

30 Anys de la ciclistada

Amb un Decret llei de l'any 1970, s'aprova l'ACTUR Riera de Caldes, afecta 7 municipis del Vallès i 1472 ha. Es volia fer una ciutat artificial al vell mig del Vallès prenent més o menys com a centre Gallecs, amb 150.000 habitants.

L'any 1972, s'inicien les expropiacions d'aquestes terres per part del Ministeri d'Habitatge. Un grup d'afectats presenta recurs per aconseguir una millor valoració i un millor preu. El preu que ofereixen és entre 0,5 i 1,5 pessetes el pam, una quantitat ridícula. La primera especulació ja es produeix amb les expropiacions per fer la B-30 el Ministeri d'Habitatge, ven els terrenys per on ha de passar l'autopista a 11 pessetes el pam.

L'any 1976 es constitueix Santa Maria de Gallecs SA que substitueix l'anterior societat. El 20 d'abril del 1977, el secretariat del Congrés de Cultura Catalana de Parets s'adreça al llavors president del Govern senyor Suárez tot manifestant la nostra oposició a la construcció d'aquesta ciutat fantasma, ens contesta dient que la ciutat es farà.

El 13 de maig del mateix any, a Parets, al centre Parroquial té lloc una conferència anomenada "Salvem Parets i la comarca. Santa Maria de Gallecs S.A.", podem dir que aquest acte és l'inici de la Comissió per a la Defensa de Gallecs, a partir d'aquest moment ens

organitzem per impedir que es porti a terme el macroprojecte constructiu.

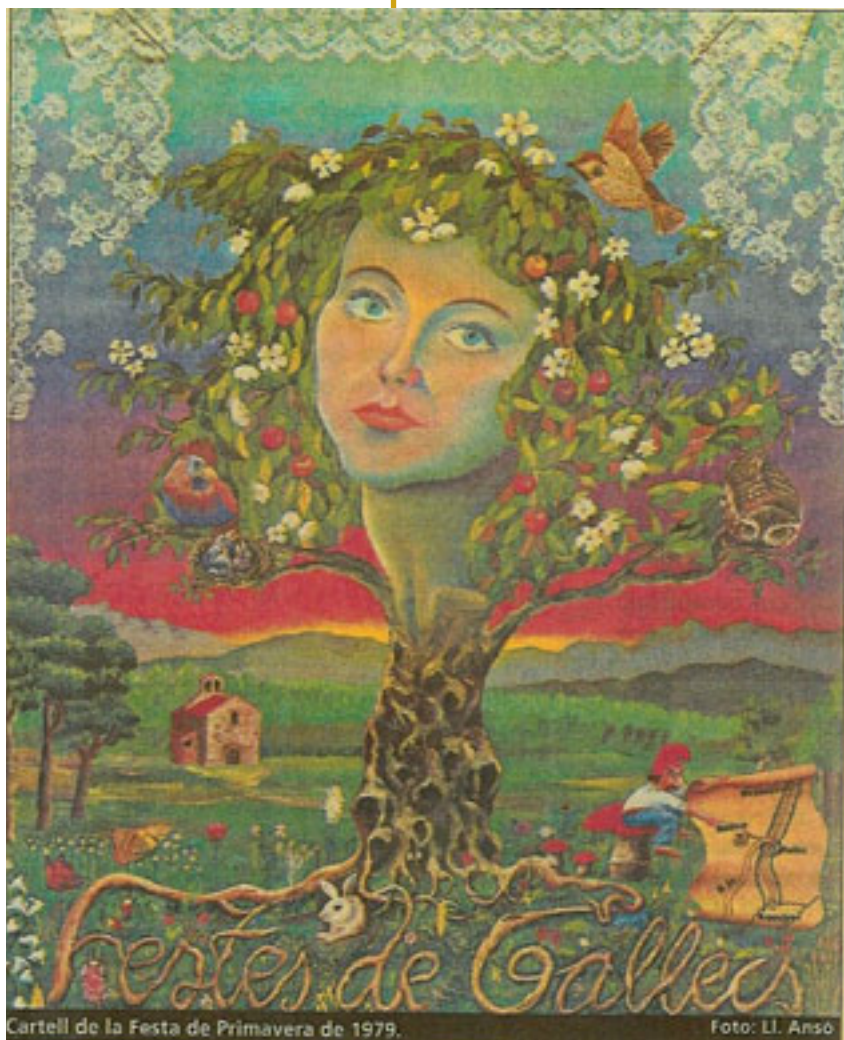
Gent diversa ens vam unir amb un únic objectiu: defensar l'espai de Gallecs davant l'amenaça d'una administració que volia crear una ciutat monstre.

No teníem lloc fixe per reunir-nos, alguna vegada ho fèiem a la Plana Lledó, d'altres a les escoles de Gallecs i moltes vegades a Can Jornet on la mestressa, la Magdalena i la seva filla la Marina ens protegien, elles estaven

amb nosaltres. Quina dona la Magdalena de Can Jornet!, sempre deia que mai marxaria de Gallecs i així ha estat, fa uns anys va morir vivint a Gallecs, va ser valenta com una teia.

La Comissió era heterogènia en tot, no n'hi havia dos d'iguals, ni tan sols semblants. L'Almodóvar hi hauria sucat pa, des de professors d'institut com el Vicenç Torrents, una mica seriós una mica entremaliat, en Lluís

Ansó l'home del cor de Gallecs amb la seva companya la Neus, artistes com Jaume Arnella i la Maria Cuadrado, músics com l'orquestra que vivia a Can Vila Nou, el Muma un jove que va anar amb bicicleta a l'Índia i que ara acabar de fer a Barcelona una escultura visual amb espelmes anomenada

Cartell de la Festa de Primavera de 1979.

Foto: L. Ansó

"Encenguem la mar", la Montse, el Joan i el Josep que eren els seriosos de Santa Perpetua, els de Ca l'Estany, els de Can Mulà, em deixo persones però aquests els recordo molt bé. Teníem el suport de tres periodistes que ens

DADES DESTACADES DE GALLECS

Decreto-ley 7/1970, de juny: s'acorda crear l'ACTUR Riera de Caldes.
Ministre d'Habitatge: Montes Alfonso.

Governador Civil de Barcelona: Garicano Gofí

Alcalde Barcelona: Josep Mª Porcicós

Alcalde Mollet del Vallès: Fermin Jaurieta

Alcalde de Parets del Vallès: Mateo Grau

Superfície afectada: 1472 Ha.

Municipis: Mollet del Vallès, Santa Perpetua de la Mogoda, Palau de Plegamans, Parets del Vallès, Lliçà d'Avall, Polinyà i Montcada i Reixac.

Projecte: un grup d'arquitectes grec Dioxidis Iberia S.A. Havien projectat ciutats a Basilea i el nou Saigon.

Superfície actual: 700 Ha. La democràcia ha preservat només la meitat.

CRONOLOGIA

1972: S'inicien les expropiacions, es paga entre 0,5 i 1,5 pessetes el pam.

1972: Es crea una Comunicat d'Afectat, són uns 50 propietaris i presenten més de 700 al·legacions per intentar cobrar més. Els defensa el despatx d'en Jiménez de Parga.

2 de setembre de 1976: Es constitueix la societat Santa Maria de Gallecs S.A. que substitueix a la Riera de Caldes. La nova està constituïda per l'INUR, Banca Catalana i les Caixaes. Les entitats bancàries el 1977 es retiren.

20 d'abril de 1977: el secretariat del Congrés de Cultura Catalana de Parets envia una carta al President del Govern, Adolfo Suarez.

13 de maig de 1977: Conferència al Centre Parroquial de Parets: Salvem Parets i la comarca. Santa Maria de Gallecs S.A.

6 de juliol de 1977: En l'últim Consell de Ministres abans de les eleccions Generals s'acorda adaptar l'ACTUR de Gallecs a la nova llei del sòl aprovada l'any 1975 que limitava el nombre d'habitatges a 75 per Ha. Les previsions de l'ACTUR eren de 102 habitatges per Ha.

24 de gener i 6 de novembre de 1978: Una delegació de la Comissió per la Defensa de Gallecs ens entrevistem amb en Narcís Serra, llavors Conseller de Política Territorial, que apunta com aniran les coses, per sobre i per sota de la B-30.

9 d'abril de 1978: Ciclistada SALVEM GALLECS.

9 de maig de 1979: Eleccions Municipals.

20 de juny de 1980: Gallecs patrimonialment es traspassa a la Generalitat amb plenes competències.

20 de febrer de 1982: El President Pujol visita Mollet del Vallès i Palau de Plegamans per signar un conveni que permet construir 120 Ha a Mollet i fer-hi 3500 pisos i 42 Ha a Palau de Plegamans. És la primera mossegada, en vindran més, fins a la situació actual, que n'ha quedat només la meitat. No ha estat el govern de Madrid qui ha urbanitzat Gallecs, han estat els diversos governs de la Generalitat que han urbanitzat la meitat de Gallecs, en l'exercici de les plenes competències urbanístiques.

ajudaven a fer arribar a la gent la feina i les inquietuds de la comissió, eren en Jaume Reixach, en Santi Vilanova i en Xavier Garcia, tots tres unes magnífiques persones.

Ens crèiem posseïdors de la raó i anàvem a explicar-ho a tot arreu. Vàrem fer festes, auques, xerrades, un orfeó, enganxines, cartells, revetlles i el nostre principal acte va ser la ciclistada del 9 d'abril de 1978, que aplegà al voltant de 7.000 persones. Un èxit total que tota la premsa va recollir.

La ciclistada va significar la gran oposició popular al projecte de destrucció dels terrenys de Gallecs. Per primera vegada el poble expressà la seva opinió respecte a l'agressió al Vallès que hauria significat la construcció d'una ciutat en mig d'aquets terrenys.

Amb l'arribada dels Ajuntaments democràtics l'any 1979 es refredaren els aspectes reivindicatius de la Comissió perquè els nous Ajuntaments donaren inicialment tranquil·litat. La Comissió per la Defensa de Gallecs quedà desmobilitzada i sorgiren altres col·lectius que defensaren aquest espai, tot i així la lluita fou llarga perquè la millor solució hauria estat poder salvar-ho tot i no només una part.

La Comissió va ser un dels moviments ecologistes més forts de l'època de la transició, s'hi va implicar molta gent i el treball que es va fer va conscienciar la població de la importància de salvar aquest espai i va frenar els especuladors de tirar endavant el projecte. El pas del temps ens ha donat la raó encara que no s'ha pogut conservar la totalitat de la superfície, ja que ha estat mossegada per diversos indrets, especialment per Mollet del Vallès, Palau de Plegamans i Santa Perpètua. En qualsevol cas avui el que queda corre menys perills que en altres èpoques quan tenia la totalitat de l'espai.

La qualificació urbanística actual que té l'espai que queda, poc més de 700 Ha., és de Sistema d'espais lliures de caràcter supramunicipal. En el futur probablement sigui inclòs dins el PEIN (Pla d'Espai d'Interès Nacional) mitjançant alguna de les figures de protecció previstes. La gestió de l'espai es fa mitjançant un Consorci que és una figura adient.

En qualsevol cas Gallecs en el futur ens hauria de deparar només bones notícies, el pas del temps ens ho dirà, però hem de ser optimistes.

Rosa Martí i Conill

Llicenciada en Ciències Químiques

Les sigles d'aquesta entitat, fundada el dia de Sant Sebastià (20 de gener, de l'any 1949), provenen de Societat Organització Literària. En aquesta diada es va celebrar una reunió al Cinema Victòria de Parets i va quedar constituïda la primera junta rectora. No fou fins el 06-09-1958 en què es varen aprovar els seus estatuts. Varen necessitar els avals d'en Joan Oliveras, Francesc Gorina i Eduard Manau.

ció transcriu el text del mateix cofundador: "Cuando en un frío día de enero y en una charla de café con mi amigo de fundación y actual bibliotecario, D. José Salvia Triginer, allá por el año 1949 nos propusimos la tarea de organizar una entidad dedicada a la lectura, nos pareció que sería realizable, pero que no llegaría a "un más allá". Nos equivocamos ¡ por suerte! Ya que aún existe y por cierto ¡Existe! En el sentido de la palabra." ⁽¹⁾

Benedicció del local social de la Biblioteca SOL el 18/01/1959

Entre d'altres, podem veure el mossèn Pere Batlle, Joan Codina, Salvador Xicota, Pepita Arimon, Manel Babot, Joan Oliveras, Josep Vila, Jaume Cors, Jaume Macià.

La data d'inauguració oficial fou el dia 18 de gener de 1959 en què es va celebrar una gran festa.

L'Antoni Bertran i Alegrí, en un article a la revista Del Vallès del 3 d'agost de 1966, ens recordava com es va forjar aquesta idea que, com reconeix ell mateix, semblava poc viable en aquella època de la Postguerra. A continu-

La primera junta estava formada per Manel Babot, com a president, Josep Salvia, secretari, Jaume Rovira, tresorer, i Jordi Monrós com a vocal. Els primers socis foren: Antoni Bertran Alegrí, Josep Sàlvia i Triginer, Vicens Ramon Naqui, Jaume Rovira i Mompert, Jordi Monrós Carsech, Manel Babot Galceran, Francesc Tintó Ribas, Guillem Gomis i Castells, Josep Font, Pere Fèlix, Isidre Ripoll,

Vicens Pera, Josep Calzada, Jaume Grau i un llarg etc.

La situació en els primers moments era tan precària que el local social era el domicili del primer president, en Manel Babot, després va ser traslladat a casa del tresorer, en Jaume Rovira. Varen establir la seva seu social al carrer Via Piquer, 7. La quota que pagava el soci era de 2 pessetes setmanals per a la compra de llibres. Els primers volums adquirits per aquesta biblioteca foren: "Don Quijote de la Mancha", "Manual del tornero mecánico" i "Tratado de tratados de declamación", etc. La llibreria "Cervantes" de la Ciutat Comtal era on es feien les compres dels exemplars. L'any 1958 es va editar un catàleg general de llibres. Estava dividit en set seccions; amb un total de 603 obres literàries. Quatre anys més tard es publicava un suplement del catàleg general. L'any 1966, l'entitat ja tenia a la disposició dels lectors 1.300 volums.

Els primers anys es convocava pel mes de gener una assemblea de socis al Saló Victòria, també conegut com a Teatre de la Cooperativa. Amb el pas del temps els aniversaris es celebraven en diferents restaurants del poble, atès que els seus propietaris eren socis actius de la Biblioteca.

El 1966 la societat literària tenia 120 socis lectors i 5 ho eren en qualitat de protectors, cal dir que el nombre més endavant va arribar a sobrepassar els dos cents. Aquell any, pels volts de la Festa Major, després d'un període de certa inactivitat, a fi de potenciar l'interès per la lectura, l'entitat va fer exposicions de llibres a les vitrines de diferents botigues o establiments del poble. Aprofitant aquest dissetè aniversari, a part d'aquestes exposicions literàries se'n van fer d'altres de caràcter pictòric a l'Ajuntament, festivals i conferències, així com també es va editar la "Breu història de la Biblioteca SOL".

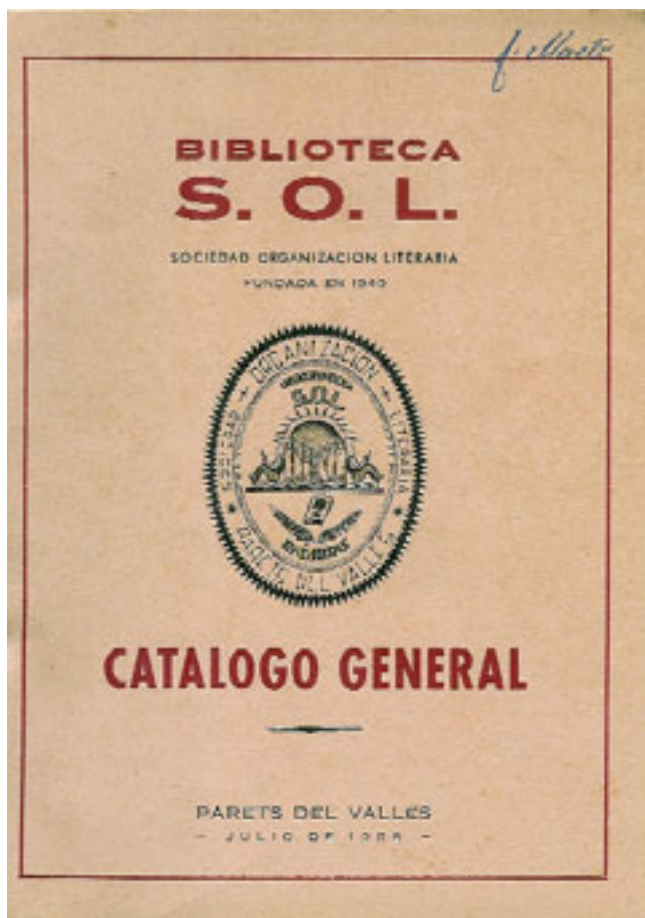
El novembre de 1962 sortia a la llum el primer butlletí de la Biblioteca SOL. El president

d'aquesta revista era en Joan Bley i Guinovart. En aquest número es feia una breu història del començament de l'entitat. Segons podem resumir, en un principi, pels volts de l'any 1948, un parell de joves interessats per la cultura, l'Antoni Bertran i en Josep Sàlvia Triginer, pensaren crear un centre excursionista. Un bon dia, se'ls va ocórrer la idea d'organitzar una biblioteca. D'aquesta

gran pensada d'ambdós convilatants de Parets, va sorgir aquesta societat cultural local. Jo he llegit aquestes revistes i haig de dir que he disfrutat molt coneixent el nostre passat. Articles molt interessants escrits en un castellà molt correcte i algun en català que parlen de temes locals ben diversos com poden ser els inicis la industrialització als anys seixanta o temes esportius de les dues entitats que hi havia, CF Parets i el C.J. Balonmano Parets.

En el segon número, el del desembre del 62, un bonic article de l'Antoni Bertran ens explica com es va viure la nevada de la nit i el dia de Nadal. Contenia diferents seccions: Noticiari Local, Pàgina d'art, esports, humor, cartes al director, el Pont de la Mandra, etc. Malauradament, només es varen publicar quatre butlletins. El motiu de la desaparició d'aquesta revista va ser la manca de finança-

ment, ja que el seu cost era de 700 pessetes i els socis no podien suportar aquella despesa. Entre els anys 1966 i 1967 es varen editar 9 números d'un full informatiu i cultural de la societat i organització literària. Era de pericoditat quinzenal.

El director del butlletí era en Joan Bley i Guinovart i alhora també era vicepresident de l'entitat. Entre els articulistes habituals podem destacar: Antoni i Enric Bertran, Joan Bley, Josep Sàlvia, Joan Desquens, Jaume Anfruns i Josep Malla. L'impressor era l'Enric Bertran i qui tenia cura de la il·lustració era el seu germà Antoni. La seva tirada era men-

sual. El primer va sortir a la llum pel novembre del 62 i el darrer va ser el febrer de l'any següent.

Cal destacar que el Centre Excursionista de Parets (CEP) es va legalitzar com una secció de muntanya d'aquesta societat, l'any 1967, tot i que abans els joves es reunien per fer sortides i activitats culturals a Can Rajoler amb el suport de la Parròquia.

Als anys setanta l'activitat cultural de SOL va decreixer i el fons cultural va restar emmagatzemat a les dependències de la Cooperativa La Progressiva, fins que es va cedir a l'Ajuntament l'any 1982. Aquest fons documental encara es pot consultar a la Biblioteca de Can Rajoler.

Joan Volart i Bellavista
Diplomat en Magisteri

(1) Article publicat a la revista *el Vallès* el 3 agost de 1966, titutat: "Sociedad Organización Literaria: Biblioteca S.O.L. o 17 años de su labor cultural. Autor: Antoni Bertrán Alegri

Bibliografia:

Revista Del Vallès. Article d'Antoni Bertrán "Sociedad Organización Literaria: Biblioteca S.O.L. o 17 años de su labor cultural"

Article del 50è aniversari de la Biblioteca SOL . Autor: Joan Vila i Pera. Editat Ajuntament de Parets.

Boletín informativo de la Biblioteca SOL (novembre 1962, desembre 1962, gener i febrer de 1963).

Fulla informativa i cultural de la Societat Organització Literària.

Llibre d'actes de la Biblioteca SOL

Parets 904-2004. Un Poble, una Parròquia. Diversos autors. Ajuntament de Parets del Vallès, 2004.

Entrevista a Vicenç Ramon Naqui

Vicenç Ramon Naqui va néixer a la casa del restaurant el Jardí, o més conegut en aquella època com el Cafè de Baix. El seus pares havien regentat el primer Cafè de la Cooperativa la Progressiva, en un local que era conegut com can Sidro de la Llet. Estava situat al carrer del Raval. Més tard, en canviar la ubicació de la Societat Cooperativa van seguir fent-se càrrec del local social d'aquesta entitat. Va ser l'any 1927 en què es va deixar La Progressiva per responsabilitzar-se del

Cafè de Baix. Un any després, el dia 1 de novembre de 1928, la Vicenta donava llum al seu fill, en Vicenç.

En Vicenç és un entusiasta del col·leccionisme. A casa seva conserva un petit museu, petit però curull d'estrís, tots molt ben ordenats i classificats per àrees temàtiques. En aquest espai hom hi pot trobar molts records i vivències de la història i l'evolució del nostre poble i explicades per en Xerric són viscudes amb intensitat. Hi ha un espai dedicat a les eïnes que s'havien emprat a les fàbriques tèxtils, en el nostre cas La Linera.

Seguint el pany de paret, es poden observar una varietat d'estrís utilitzats en els diferents oficis que dècades passades havien estat a les mans dels nostres pares, avis i per alguns besavis. Em comentava el responsable d'aquesta gran obra recopilativa que per exemple les peces que tenia de la barberia eren de can Feluga. Una taula de sabater de can Torner, on al voltant d'aquesta, en els anys de la postguerra, es reunien per parlar de futbol.

Em va cridar molt l'atenció una màquina per moldre farina que havia estat dissenyada pel Pepet Ribas i un contramestre de la Linera, la qual es va utilitzar a can Cot durant la Guerra Civil. Una bona col·lecció d'eines que s'havien emprat en els camps de Parets, així com d'estrís per a la construcció, tot tipus d'eines de fusteria, una bona col·lecció de picaportes de ferro forjat i claus, guarniments dels cavalls, parament de la llar i un llarg etc, formen part d'aquest racó tan estimat per ell i que tots els paretans hauríem d'agrair la seva valuosa tasca etnològica.

El teu pare era conegut al poble com en Xerric, podries fer-nos cinc cèntims dels orígens d'aquest mot?

Si mirem el diccionari, defineix xerric com el vailet que va a bord d'una barca de pesca. Al Vallès s'anomenava amb aquest nom els vailets que feien d'aprents de fuster, de manyà i el qui anava a buscar el càntir d'aigua.

Bé, doncs fet aquest preàmbul, una vegada al cafè de can Sidro de la Llet, el meu pare que era un jove no gaire alt, però molt espavilat, el vell Juaní no se'n recordava del seu nom, així que el va cridar com a Xerric. A en Jaume Ramon li va agradar tant aquest mot que va dir a la clientela que a partir d'aquella data si volien que els servis el cigaló, o com vulgarment s'anomenava "el carajillo", tothom l'hauria de cridar amb aquest sobrenom. A partir d'aquell fet en Jaume Ramon era conegut com en Xerric de Parets.

En els primers anys de la Postguerra, a Parets, no hi havia cap entitat cultural, però uns joves entusiastes preocupats per la cultura i el país, varen fundar la Biblioteca SOL. Tu fores un d'aquells joves i pioner d'aquesta idea. Podries explicar-nos els inicis d'aquesta entitat?

Sorgí l'any 1948 en una taula davant de la

Vicenç Pera, Joan Parera, en Josep Calzada i en Jaume Grau..

La primera seu de la biblioteca era el domicili particular del president, en Manel Babot. Després es va traslladar a la casa d'en Jaume Rovira i més tard, ja definitivament al carrer Via Piquer. Cal dir que en aquesta seu definitiva de la Biblioteca, no reunia pas més bones

barra del bar el Jardí, on normalment ens reuníem un grup de joves, entre ells en Josep Sàlvia, l'Antoni Bertran i alguns més, per tal de crear un lloc per fomentar la lectura i la cultura. D'aquesta idea embrionària, l'any següent, el 20 de gener, es va fundar la Biblioteca SOL. Varen ser fundadors també en Manel Babot, en Jordi Monrós, en Josep Font, Pere Fèlix, en Francesc Tintó, en Jaume Rovira, en Guillem Gomis, l'Isidre Ripoll, en

condicions que les anteriors, ja que estava sobre el que havia estat un cup de vi de ca la Molinera. També vàrem demanar un terreny per construir una nova seu. L'alcalde va donar suport a la nostra iniciativa i va sol·licitar la subvenció a la Diputació de Barcelona. En aquests terrenys avui hi ha l'edifici municipal on està ubicada Radio Parets i la Policia Municipal, al carrer Lluís Companys.

Pel fet de ser un jove amb inquietuds culturals i tenir idees pròpies, en aquells anys on tot tipus de llibertat estava reprimida, vas tenir algun problema?

Pel fet de reunir-nos i interessar-nos per temes culturals i tenir les nostres pròpies idees, els poders locals, a mitjans dels anys cinquanta, no ho veien amb bons ulls. Atès que no estava reconegut el dret d'associació, per reunir-se en aquella època calia un permís administratiu, i nosaltres no el teníem i fins i tot algú ens havia titllat de comunistes. En una ocasió ens varen cridar a l'Ajuntament per advertir-nos que el que fèiem no era legal, ja que no disposàvem d'autorització administrativa. Bé, doncs l'Eduard Manau va sortir en defensa nostra, al·legant que el grup de joves érem un potencial a qui calia donar suport perquè treballàvem pel bé del poble, en un àmbit tan important com és la cultura.

Vicenç, tu també has estat molt lligat a aquesta gran entitat cooperativista que és la Progressiva. Podries dir-nos quina ha estat la feina feta en aquesta entitat?

Els socis de cooperativa en els anys cinquanta compraven i se'ls fiava. La despesa setmanal s'apuntava en una llibreta. Un cop per setmana jo anava a cobrar als associats les compres que se'ls havia finançat previament. Atès que eren uns temps difícils, a vegades hi havia problemes perquè fessin efectius els deutes.

En una reunió dels socis de la Cooperativa del 10 de maig de l'any 1986 vaig ésser escollit interventor de comptes de l'entitat. Cal dir que aquest òrgan que tenia unes funcions auditores dels comptes de la societat, estava format per tres persones. En aquell temps el president de la Progressiva era en Domènec Turull. Hi vaig fer una feina totalment altruista.

Sempre has sentit una estimació per la terra i tot el que ens identifica com a catalans, i en aquells anys del franquisme on aquest sentiment estava reprimint, una manera de fer país, entre altres era el muntanyisme. Què ens pots dir de la teva experiència com a muntanyenc?

Jo recordo que tenia les nenes adolescents i amb en Domènec Turull, i si no recordo malament i també juntament amb mossèn Joan Bellavista, vàrem pujar al Pedraforca. En una altra ocasió vàrem fer el Montardo.

Una de les meves aficions era de diumenge al matí anar a caminar i fer un esmorzar als Cingles de Bertí o a Puiggraciós. Em passava estones reposant, després de la llarga caminada, dalt d'un penya-segat tot contemplant el nostre Vallès. El Tagamanent i El Massís del Montseny eren també els llocs predilectes on m'agradava gaudir i fruit de tot el seu entorn natural.

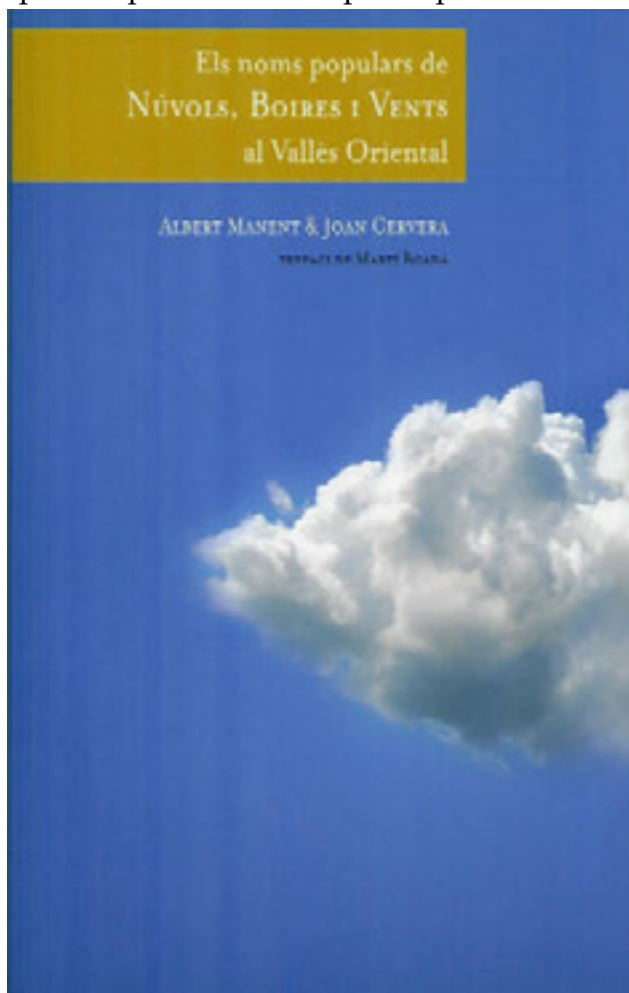
Cal dir que a en Vicenç Ramon sempre li ha agradat conèixer món i en els anys de la Guerra freda va anar a Moscó i Sant Petersburg i a altres països d'Europa.

Joan Volart i Bellavista
Diplomat en Magisteri

Els noms populars de núvols, boires i vents del Vallès Oriental

"Els noms populars de núvols, boires i vents del Vallès Oriental" és un llibre curiós de cultura popular.

Els senyors Albert Manent i Joan Cervera van recórrer tots els pobles de la comarca i van anar parlant amb gent del territori per recollir de la tradició oral el conjunt de noms que ens presenten en aquesta publicació.

A Parets, van venir i van parlar una tarda amb l'Emili Clapés i Treserra de can Péscures, amb l'Antoni Cortès i Armadans de can Roget, amb en Josep Planas i Cucurella de can Planas, i amb en Joaquim Volart i Lloberas de can Gurri. Va ser una tarda molt divertida, tots ells van anar dient noms de boires i de vent que en el llenguatge diari d'avui quasi

no s'utilitzen però que tenen un gran valor.

La major part d'aquests nom també s'utilitzen en altres pobles del Vallès, però es van perdent perquè els pagesos cada vegada són menys i gent que mira el cel i anomena els núvols també

Recull entre d'altres a Parets: "Cel d'ondetes, a la terra pastetes". "Si el cel fa bassetes a la terra pastetes". "Boira gebradora". "Boira pixanera". "Boira salada". "Boira terrera". "Cap de boira". "Castells". "Llegany". "Sol rogent pluja o vent".

El llibre porta el pròleg d'en Martí Boada, molt interessant com tot el que ell escriu.

Llibre: Els noms populars de núvols, boires i vents al Vallès Oriental

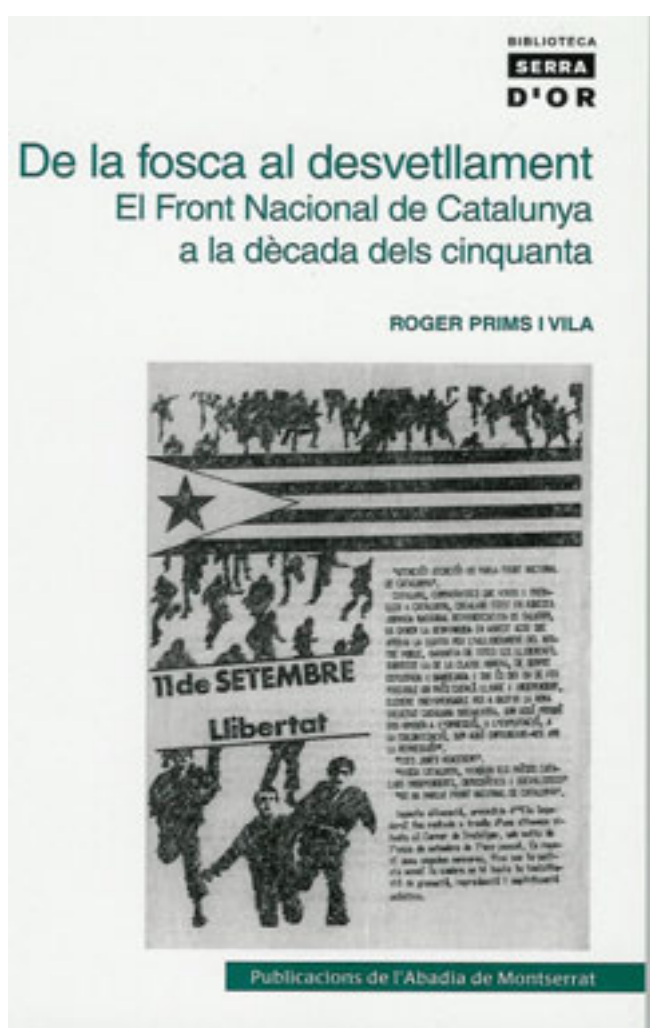
Autors: Albert Manent i Joan Cervera

Data: 2008

Edita: Obra Social de la Caixa Sabadell amb el suport de l'Ajuntament de Llinars del Vallès

De la Fosca al desvetllament. El front Nacional de Catalunya a la dècada dels anys cinquanta

Situada en ple franquisme, aquesta monografia ens introdueix en la trajectòria de l'organització nacionalista catalana Front Nacional de Catalunya (FNC), entre l'aturada de finals dels anys quaranta i la revifalla de principis del seixanta.

Sorgit a França tot just acabada la guerra civil, el FNC es constituí com un front resistent amb voluntat d'aglutinar el nacionalisme català antifranquista i aviat es distingí per la seva aposta política rupturista en el marc nacional i per la seva voluntat de superar la vella política, o el que és el mateix, la lògica de partits i organitzacions sorgides del bàndol

republicà, perdedor de la guerra. No en va, el FNC fou el primer a traslladar la direcció a l'interior de Catalunya.

Organitzat en una branca política i una de militar, el FNC anà protagonitzant diferents accions resistents (des d'actes propagandístics del fet nacional fins a la participació en les cadenes d'evasió de refugiats a través dels Pirineus en col·laboració amb els serveis secrets aliats) fins que pateix una aturada entre 1946 i 1947 fruit de la desarticulació de la seva branca militar i de la consolidació del règim franquista, a qui les potències occidentals perdonaren l'existència un cop acabada la Segona Guerra Mundial ja que el món s'havia dividit en dos blocs.

A partir d'aquí el FNC afronta la dècada dels cinquanta mantenint viva la pròpia flama gràcies a la voluntat de la poca militància activa (i sobretot del seu líder Joan Cornudella i Barberà) i a l'edició d'un butlletí que recupera la capçalera dels quaranta: "Per Catalunya", que alhora serví de referent per a la captació de tota una nova generació de militants sorgida de l'àmbit universitari.

La revitalització de diferents fronts de resistència popular al règim: universitari, obrer i catalanista, beneficiaren el FNC que pogué celebrar una nova conferència el 1960 i revitalitzar-se per afrontar amb millors garanties els anys de lluita contra la dictadura que encara restaven per afrontar

Llibre "De la fosca al desvetllament. El Front Nacional de Catalunya a la dècada dels cinquanta"

Autor: Roger Prims i Vila

Data: 2008.

Edita: Publicacions de l'Abadia de Montserrat

HIMNE DE GALLECS

Si voleu saber una història
us la cantarem aquí
del que deu anys endarrere
a Gallecs va succeir.
Aleshores que expropiaren
gaire bé sense avisar
les mil cinc-centes hectàrees
de Gallecs i els seus voltants.

Ai! Que més ai!
que el molí de vent belluga
ai! Que el conec,
el molí que belluga vora el rec.

Els civils casa per casa
repartien un paper
que donaven sols dos mesos
per tirar-nos al carrer.
Que el govern i els seus ministres
un decret "vien dictat"
expropiant tota la zona
per construir una gran ciutat.

Ai! Que més.....

Era això per l'any setanta
ja sabeu que aquella gent
imposaven aleshores
molt més que ens aquest moment.
Agafats desprevinguts
no ens van saber unir
unes famílies marxaren
i altres ens vam quedar aquí.

Ai! Que més.....

I així començà el calvari
esperant tots els moments
que les màquines vindrien
a omplir-nos de ciment.
Si serà per primavera
o serà l'hivern vinent,
les masies que s'esquerden
i els camps a mig rendiment.

Ai! Que més.....

Però no tot seran desgràcies
que d'un temps a aquesta part
hem sabut organitzar-nos
i les coses van canviant.
Hem fet festes i trobades
ciclistades, reunions
per les ràdios i els diaris
exposem nostres raons.

I la gent que ara aquí us canta
que hem format un orfeó
fem sentir nostres cantades
des de l'Ebre al Rosselló

Jaume Arnella i Mariona Castellar

PARETANS POPULARS

De populars n'hem tingut de tots colors
senzills, importants i de ben plantats
fins i tot alguns s'han fet dir sí Senyor
i altres han estat menyspreats.

Al llarg dels anys alguns s'han destacat
per la seva generositat o si més no genialitat
tots han estat divertits en aquest món complicat.

Futbolistes, serenos, llevadores i agutzils
alcaldes, músics, metges i capellans,
alguns d'ells no arrossegaven un bitllet de mil
i d'altres estimaven el poble com a bons paretans.

Recordo una senyora molt senzilla
Roseta o la Taranda, era el seu nom
de fer feines per les cases sí que en sabia
a qualsevol hora sense perdre la son.

Si es moria algú, la Taranda cap allà
malgrat els moments difícils, ella la feina feia
netejan-ho tot sense regatejar
sols amb una petita propina es conformava.

Tothom li estava agraït per la seva bondat
la demanaven per tots els indrets
servint els altres amb bona voluntat
feia contenta a la gent de Parets.

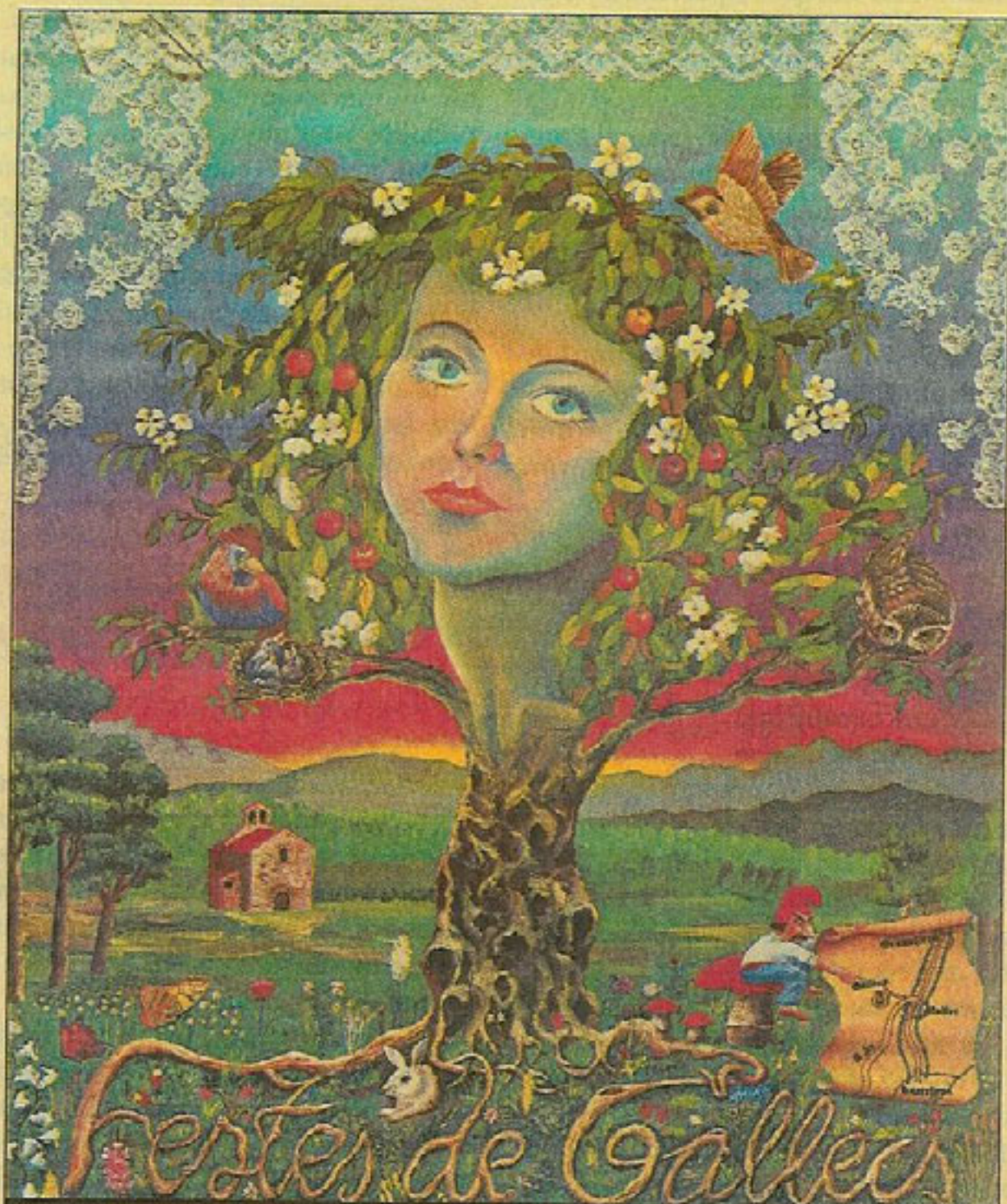
Parets del Vallès, Niu d'Art .

Jaume Anfruns

Can Moragues entre 1950-1960

Institut Cartogràfic de Catalunya

Cartell de la Festa de Primavera de 1979.

Foto: Ll. Anso